www.fordihankan.com

Af Arthur L. Kopit | Aarhus Teater | Studio | Danmarkspremiere | 11. jan. - 16. febr. 2002

Joseph Elliot, Joanne Elliot

Vi lever i et computer-samfund, hvor den personlige kontakt bliver mere og mere unødvendig. En stor del af vores liv styres hjemmefra. Fordelen synes indlysende: vi sparer tid – en kostbar vare i nutidens stressede liv, men sårbarheden og dermed utrygheden er blevet mere udtalt, for det sker på bekostning af individets integritet. For at deltage aktivt i dagens moderne samfund, er man nødt til at afgive personlige oplysninger, som i de forkerte hænder kan misbruges og få katastrofale følger.

Dennis McAvane, Orin Slake, Costa Astrakhan, Joseph Elliot

www.fordihankan.com Af Arthur L. Kopit

Iscenesættelse . . . . . .Bente Kongsbøl
Scenografi . . . . . Jesper Corneliussen
Oversættelse . . . . . Hans Kragh-Jacobsen
Lysdesign . . . . . Jens Holm Larsen

Costa Astrakhan . . . . . Morten Burian
Joseph Elliot . . . . . Lars Høy
Joanne Elliot . . . . . Anne-Vibeke Mogensen
Orin Slake . . . . . Klaus Tange
Dennis McAvane . . . . . Pelle Koppel

Forestillingens varighed: ca. 1 time og 30 min. ekskl. pause
Danmarkspremiere Studio 11. januar 2002

Forestillingsleder: . . . . . Claus Mydtskov
Suffli: . . . . . Hanne Wolff Clausen
Afvikling lys/lyd: . . . . . Knud Jacobsen/Andreas A. Carlsen

Afdelingsledere:
Scene, snedker- og malersal: . . . . . Knud Brodersen
Skræddersal: . . . . . Hanne Gissel
Frisørsalon: . . . . . Britta Høxbro
Rekvisit: . . . . . Viggo Bay
Tonemester: . . . . . Kim Engelbredt

Teknisk chef: . . . . . Jens Ravn
Dekorationschef: . . . . . Jørn Walsøe
Økonomichef: . . . . . Ralf Rudfeld
Marketingchef: . . . . . Peter Schødt Dalsgaard
Souschef: . . . . . Leif Due
Teaterchef: . . . . . Palle Jul Jørgensen

Forlag: . . . . . Nordiska Strakosch Teaterförlaget Aps., København
Originaltitel: . . . . . Y2K (BecauseHeCan)
Urpremiere: . . . . . Actors Theatre, Louisville 1999
Programredaktion: . . . . . Jørgen Heiner og Agnete Krogh
Foto fra afsluttende prøver: . . . . . Jan Jul
Plakat & program layout: . . . . . Jørn Moesgård as
Tryk: . . . . . Phønix-Trykkeriet A/S

Arthur L. Kopit

Den amerikanske dramatiker Arthur L. Kopit (f. 1937), er forfatter til flere roste teaterstykker og originale absurde skuespil, og er bedst kendt for den groteske komedie *Åh far, stakkels far, mor har hængt dig i et skab, og jeg er fortvivlet over mit tab.* Blandt Kopits andre stykker er *Chamber Music* – som foregår på en sindssygeanstalt, hvor kvindernes vagt kæmper mod mændenes vagt, *The Day the Whores Came Out to Play Tennis,* hvor atten mere eller mindre afklædte kvinder skaber forargelse i en velestimeret country club, da de spiller tennis på medlemmernes baner, og *Sing to Me through Open Windows* om den magiske Ottoman og hans butler, klovnen Loveless, som lever isoleret i et selvskabt cirkus. I 1968 kom *Indians,* et stykke om indianernes forhold i USA og i 1978 havde *Wings* premiere på the Yale Repertory Theatre i New Haven. Et impressionistisk stykke som skildrer den skræmmende oplevelse af et hjertestop, og en kvindes tapre kamp for at komme sig. *Wings* er også på vej som tv-film. Kopit står for manuskript til tre musicals; *Nine,* som i 1982 modtog en Tony Award for bedste musical, *Phantom* efter Gaston Lerouxs roman *The Phantom of the Opera,* som har været opført flere steder i USA og i Tyskland og Skandinavien, samt til en musical skabt over romanen *Den røde Pimpernel.* Kopit har desuden nyoversat Henrik Ibsens *Gengangere, End of The World with Symposium to follow.* Arthur L. Kopit har ligeledes skrevet flere tv-miniserier bl.a. *Hands of A Stranger* og *In A Child's Name* samt *Between the Wars* – en kærlighedshistorie som foregår under den spanske borgerkrig. Han er i gang med at lave en film om Marlene Dietrich, *Blue Angel.* Flere af Arthur L. Kopits stykker er blevet prisbelønnet. I Danmark er Kopits *Vejen til Nirvana* tidligere opført på Radio Drama.

Orin Slake, Joseph Elliot, Dennis McAvane

At vælge sine ofre,
at forberede
sin plan omhyggeligt,
at læske sig i
uforsonlig hævn
og så gå i seng...
der findes intet
sødere i verden.

Josef Stalin

Den fagre nye verden

Af Ole Grünbaum

Det fundamentale spørgsmål er: Er informationer gode? Hvis de er, så bliver det næste spørgsmål, om man ikke kan få for meget, selv af det gode? Det kan man selvfølgelig - knap nok i kraft af internettet - men ved at vi i vores dagligdag udsættes for et verdenshistorisk bombardement af aviser, bøger, blade, radio, tv og reklamer alle vegne og hele tiden. Historisk har vi manglet informationer – og det var bogtrykkerkunst, radio, telefon, film og tv samt hele oplysnings-ideen, der gjorde det muligt for mennesket at hæve sig op og ud af kampen for de basale livsnødvendigheder, forlænge livet og forøge sundheden og etablere sig som et kulturelt væsen i et moderne samfund. I hele denne udvikling har den vigtigste indsats været at generere viden og distribuere den. I hele denne udvikling har informationer stort set været gode, og flere informationer har været endnu bedre. Er mad godt? Absolut, hvis det ellers er ren og sund mad. Men betyder det, at mere mad er bedre? Nej, det har vi også problemer med at forstå for tiden. Er information godt? Absolut, hvis det ellers er nyttig og meningsfuld information. Men betyder det, at mere information er bedre? Nej, men det kan vi åbenbart ikke forstå endnu. For meget mad betyder forstoppelse, fejlernæring og fedme. For meget information betyder stress, tab af mening, kaos og i sidste ende manglende handlekraft.

Støj For meget eller meningsløs information hedder med et andet ord støj. Inden for radioteknologien og telekommunikationen måler man støj som forholdet mellem meningsfuld og meningsløs information. Hvis vi målte støjen i informationssamfundet, er jeg sikker på, at vi kunne konstatere, at forholdet stadigt forværredes med en større andel støj og en mindre andel meningsfuld information. Hvad gør man, når det støjer? Man råber. Man taler højt. Man taler højere. Og det er lige præcis det, vi for tiden ser på tv og i reklamerne. Der skal stadigt mere absurde og chokerende effekter til for bare at få folk i tale. Det er ikke, fordi vi er ved at gå i opløsning i umoral og dekadence, at tv-stationer nu arrangerer utroskab for åben skærm. Nej, det er blot markedets logik, der taler. For at få ørenlyd skal man komme med noget opsigtsvækkende – og alle skruer hele tiden op for lydstyrken. Snart skal man være morder, verdensmester eller seksuel ekshibitionist for at komme på. Hvis man er 'almindeligt' menneske, kan man dog også komme på, såfremt man er rede til at blive ydmyget for åben skærm og stemt ud.

Forurening Informationsforureningen viser sig på to måder. Som for megen information og som dårlig information. Medie-, data- og kommunikationsmaskinen er ved at udvikle sig til verdens største industri. Efter 50.000 år med kamp for overlevelse og et trygt liv kan vi i den rige del af verden og i stigende grad andre steder nu, hvor den side af sagen er sikret, åbenbart ikke nyde at slappe af, ikke nyde at være, ikke nyde stilheden eller uplanlagt kommunikation og oplevelse, kort sagt vi kan ikke nyde livet men går i stedet amok gennem et enormt hjerneorgie. Orgiet er måske endda knap nok begyndt endnu.

Det kan ikke benægtes, at vi lever i en tid, hvor det er nemmere end nogensinde før at blive orienteret om et emne. Og det er en god ting. Uvidenhed er ikke længere en undskyldning. Og man ser folk blive kompetente i mangt og meget, ikke i kraft af formel uddannelse, men fordi de sørger for at finde den relevante viden.
Internettet og World Wide Web har etableret sig som et vigtigt medie, når det gælder viden om niche-områder. Inden for et fagområde har de bredere medier ikke tilstrækkelig dækning, og det er et enormt fremskridt, at man via nettet kan finde fagligt kompetente artikler om et emne. Men så snart vi bevæger os over i det mere almene, er der ofte så megen information, at det er et kæmpearbejde at finde frem til den passende lille mængde korrekt og nyttig information om et emne eller en opgave. Dette kæmpearbejde er som regel det, medierne og staterne viger tilbage for at udføre, for det kan hverken laves af maskiner, de såkaldte software-robotter, eller af lavt kvalificerede journalister men kræver ekspertise og indsigt, års erfaring og evnen til at servere stoffet for læserne, lytterne, seerne og brugerne. Kun professionel redigering kan gøre informationsstrømmen spiselig. Og det koster tid og penge, som man ikke har eller ikke vil bruge på det mere og mere trængte marked.

Hvem sagde, kulturpolitikkens tid er forbi? Her er der brug for den, næsten som en national – og international – kulturel nødplan. Regeringens målsætning, om at Danmark skal være verdens bedste IT-nation, opfyldes bedst, hvis kulturen får rigeligt med plads på bredbånd, computer- og tv-skærm… Forudsætningen for at få flere danskere til at bruge internettet er, at der bliver mere dansk indhold af høj kvalitet at komme efter. Kulturarven i bred forstand skal trække danskere ind i informationssamfundet og give dem kompetence i den ny teknologi.
Danmark skal være den bedste IT-nation i verden. For at blive det skal vi alle sammen bruge internettet en hel masse mere, end vi gør i øjeblikket. Derfor – fordi vi skal være nummer ét i IT-konkurrencen – skal der godt indhold på nettet. Det svarer til, at vi skulle skabe flere gode rejsemål for at få folk til at flyve mere eller bygge nye byer, så folk ville køre mere i jernbane, eller flytte arbejdspladserne længere ud, så folk kørte mere i bil. Det er verden vendt på hovedet. Og tilsyneladende er der meget få, der undrer sig. Og de, der gør, holder måske mund, fordi det er den nye politiske konsensus, at fremtiden er digital kommunikation, jo mere, jo bedre. Og metoden er bredbånd. Internettet er dog på ingen måde hovedårsagen til informationsforureningen. Nettet er blot kronen på værket, det femte gear, hvor farten på informationsmotorvejen nærmer sig lysets hastighed. Da nettet samtidig når ud i alle afkroge af kloden og opererer i klodens tid frem for stedets lokale tid – har vi fået skabt en gigantisk hjerne, som arbejder uafbrudt på højtryk, selv når vi sover. Indholdet i denne hjerne er højst på højde med middel-fornuft og middel-lødighed – i modsætning til den klassiske kultur, hvor værkerne repræsenterede forædlingen af den menneskelige intelligens og følelse. Det kan godt være, at Platon eller hans elever ville sige, at hans skrifter ikke altid nåede den "virkelige" Platons niveau, men for de fleste af os er Platons tanker, selv på skrift,

Orin Slake, Dennis McAvane

på et noget højere plan, end vi selv tænker, måske endda selv i vore bedre øjeblikke. Og på den måde har det været gennem årtusinder. De udgivne 'informationer' har, hvad enten der var tale om filosofi, historie, love, instrukser eller andet, repræsenteret en højere kvalitet end det dagligdags, og derved har de vundet respekt. Det er nemlig ikke selve masseproduktionen af kulturen, som er miserens årsag. Bibelen har været alle tiders førende bestseller. Platon, Shakespeare, Dostovjeski, Melville, Conrad og Dickens har skabt bestsellere på stribe.
Det er ikke masseproduktionen i sig selv men markedets og demokratiets indtog, som har taget kvalitetskulturen fra menigmand. Det er profitten, reklamen og den politiske propaganda, som har undermineret kravene til den offentlige tale. Reklamen, profitten og demokratiet har gjort det legitimt at stille sig op og sige noget, selv hvis man ikke har noget at sige eller det, man har at sige, stinker, fordi der ligger uædle motiver bag talen. Det nye globale hjernemarked er den logiske konsekvens af demokratiets markedisering og det kommercielle markeds udbredelse. Kvalitet tæller ikke, kun hvad der kan sælges, og hvad der kan vinde stemmer.

Mailbomben Da den elektroniske post vandt frem i 80'erne, var jeg en af dem, der købte filosofien. Og jeg sad i det ene værelse derhjemme og sendte e-mail til konen, som sad i værelset ved siden af. Filosofien var, at når man alligevel skriver sine breve på computeren, hvorfor så ikke sende dem med det samme og fra samme computer – i stedet for at skulle printe ud, skrive kuvert, sætte frimærke på og lægge i postkassen. Og så kom brevet oven i købet frem i løbet af få minutter. Og oven i dette kunne jeg sige til mig selv: Hvor er det dejligt, at man selv vælger, hvornår man går på og tjekker sin mail og besvarer den. I modsætning til at telefonen ringer, kan man nu selv vælge sin tid. "Selv vælge sin tid". Vigtige ord. Men hvad er så realiteten i dag, hvor alle e-mailer som gale? E-mails, hvis natur det er at ligge på en disk på en server, og som kun kommer frem, når man selv ønsker det, var nu blevet lige så anmassende som telefonopringninger.
Og det vil sige meget mere. For det er den nemmeste sag i hele verden at skrive og sende en mail. For det første er formkravene minimale, selv tastefejl accepteres. For det andet sender man til en indbakke, hvor modtager selv er herre over forstyrrelsens virkeliggørelse. Derfor sender folk e-mail som gale. Også når de aldrig ville have ulejliget sig med at sende et gammeldags brev. Også når de heller ikke ville have ulejliget sig med at ringe op. Ringer man op, forstyrrer man jo. Når man sender en e-mail, forstyrrer man ikke, vel? Forkert. Men det er, ligesom det var i mange år med den forholdsvis uskyldige forurening af den enorme natur. Det kan da ikke skade naturen, at nogle mennesker skider i grøften eller smider deres affald i skovkanten? Jo, det kan – når mange gør det.
Et enkelt menneskes e-mail forstyrrer ikke. Mange menneskers e-mail forstyrrer ganske betragteligt. Mange menneskers e-mail udgør faktisk i verden i dag en betydelig informationsforurening. Der røg 'Selv vælge sin tid'.

Overvågning Man risikerer også at blive overvåget. I mange firmaer er det endda på vej til at blive den vedtagne norm, at chefen kan læse ens mail. Også i firmaer, hvor chefen ikke kunne finde på eller ikke turde åbne ens papirbreve eller aflytte ens telefon. Det kunne han nemlig komme i fængsel for. Hele tre fjerdedele af amerikanske virksomheder overvåger deres medarbejdere i form af læsning af e-mail, registrering af websurfing, telefonaflytning eller videoovervågning. Alle de store firmaer i USA har fyret ansatte på grund af deres påståede misbrug af internettet. Disse forhold er måske nu på vej til Danmark, hvor vi siden år 2000 er begyndt at høre om fyringer, hvor e-mail er bevismateriale eller direkte årsag. I Århus skrev en kvindelig medarbejder i et IT-firma i en e-mail til sin mand, at hun var "pissesur" over, at hendes chef ikke ville give hende samme bonusordning som en mandlig kollega havde fået. Resultat: Hun blev fyret på gråt papir. Chefen havde sat sig til at læse hendes e-mail. Brevet til manden var endda gemt på harddisken i en mappe, der hed "Privat". Nu er chefen meldt til politiet for overtrædelse af straffelovens paragraf 263 om krænkelse af brevhemmeligheden. Man har nemlig ikke ret til at læse andres private breve, heller ikke når man er arbejdsgiver.

Hvis en arbejdsgiver mener, at en medarbejder bruger telefonen for meget til private formål, har arbejdsgiveren ikke af den grund ret til at aflytte medarbejderens telefon. Arbejdsgiveren må ikke engang registrere de telefonnumre, medarbejderen kalder op. Men når det handler om e-mail, er problemet, at "samtalen' allerede er "optaget", idet der på firmaets edb-system eller på medarbejderens harddisk ligger en kopi af de elektroniske breve. Dette giver imidlertid ikke arbejdsgiveren ret til at læse medarbejdernes private e-mail, og gør han det, er det som sagt en lovovertrædelse, og han risikerer at blive straffet med bøde eller fængsel op til 6 måneder.

Arbejdsgivernes mulighed for at overvåge medarbejdernes computere fremgår af persondataloven, som dog sætter meget klare begrænsninger. Medarbejderne skal på forhånd være klart og utvetydigt informeret om praksis. Og der skal være tale om "saglige formål". Kopiering, registrering og evt. læsning af medarbejdernes e-mail skal være begrundet i hensynet til drift og sikkerhed eller lignende saglige formål, og igen – det kan ikke siges stærkt nok – arbejdsgiveren må aldrig læse medarbejderens private e-mail. Men Datatilsynet (tidligere Registertilsynet) har alvorligt mudret hele situationen til ved i en afgørelse af en klage over Tryg-Balticas praksis at have introduceret begrebet "kontrol af medarbejdernes brug af internet". Ifølge Datatilsynet må en arbejdsgiver overvåge medarbejdernes computere, når de vil kontrollere deres brug af internettet. Denne formulering har åbnet en ladeport for en ny bølge af arbejdsgiverkontrol, og i øjeblikket synes den reelle retstilstand at være meget usikker.

Masseovervågning via mobilen Indenfor mobiltelefonien udvises lignende tendenser. Det var så smart, at man altid kunne ringe til en person. Og det var så smart, at man altid kunne modtage en vigtig besked eller fore-

spørgsel. Det var salgsargumentet. Virkeligheden har for længst også her stukket sit grimme fjæs lige op i vore kønne hensigter. Jeg holder min mobil slukket mange af dagens timer, men det store flertal hænger nu i en konstant åben telefonlinie, som oven i købet snart skal være bredbånd med billeder, musik og internettjenester. "Always On/Everywhere" lyder parolen, og "visionen" er, at man kan få en besked om et godt tilbud fra en butik – lige når man er i nærheden. Det er den slags, en regering kalder "IT-kompetence" og "netværkssamfundet", men som man også kunne kalde "det nye slaveri" eller "sindets kolonisering".

Når man har sin mobil tændt, er man ikke bare "always on" men også "always watched". Baggrunden for butikstilbuddet er jo, at teleselskabet kan registrere, hvor man befinder sig. Dette forhold har ført til en ny dansk lov (L194, 2000/01), der giver politiet ret til, i tilfælde af en alvorlig forbrydelse i et område, at tjekke alle mobilbrugere, som har befundet sig i området – uanset om de er under mistanke eller ej. Dvs.: Alle er under mistanke, fordi de har været i området, og politiets efterforskning af ens telefonopkald sker uden dommerkendelse, og uden at man nogensinde skal have besked om, at politiet har siddet og studeret ens færden og samtaler. Denne lovbefæstede masseovervågning af uskyldige personer blev vedtaget af det samme folketing, der har været så kritisk over for den danske deltagelse i det amerikanske Echelon-projekt.

Et uhyggeligt skred. Før den 11. september havde EU-Kommissionen fremsat et forslag til et "direktiv om behandling af person-oplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor". Direktivets artikel 6 påbød, at alle data om en kommunikation skal slettes eller anonymiseres straks efter, at kommunikationen er tilendebragt, hvilket umuliggør, at oplysningerne kan bruges i efterforskning af bestemte personer. Direktivet er endnu ikke vedtaget og bliver det nok heller ikke i sin nuværende form, men dets indhold og ånd går ud på at sikre borgerne endnu bedre imod registrering. EU-Kommissionens reaktioner på terrorangrebet kunne dog tyde på, at denne ånd nu er begravet – i det mindste for en tid. Nu er det ikke længere borgernes ret til privatliv, der skal sikres, men bekæmpelsen af terrorister. Det er ikke her mit formål at diskutere, hvordan man bedst sikrer sig imod terrorisme. Men blot at understrege at overvågning er en meget alvorlig skyggeside af den nye teknologi. Og det er en skyggeside, som ikke er blevet taget alvorligt i strømmen af IT-halleluja-rapporter. At sætte tele- og internetselskaber til at udspionere deres kunder er et meget alvorligt skridt på den glidebane, vi er på vej ud af. Men kortlægningen af vores gøren og laden på det elektroniske netværk er mange penge værd. Og politikerne vil måske slå en handel af med erhvervslivet: I får lov til at udspionere folk i kommercielt øjemed, hvis vi til gengæld får adgang til resultaterne?

6 gode råd

Kilde: Forbrugerrådet

1. Lad være med at åbne downloadede filer direkte i et program, med mindre du ved, at du kan stole på den hjemmeside, du henter filerne fra. Gem i stedet filerne på din harddisk, kontrollér dem med dit antivirusprogram og åbn dem først derefter.

2. Indstil din browser, så den altid spørger dig, inden programmer eller andre filtyper overføres til computeren.

3. Hent kun programmer fra pålidelige udbydere.

4. Følg browserleverandørens anbefalinger om sikkerheden.

5. En fast internet forbindelse kan gøre det let for hackere at bryde ind på din computer. Har du en permanent opkobling til internettet, er du meget mere udsat, end hvis du bare kobler dig op via telefonnettet en gang imellem.

6. Programmer som ICQ, chatprogrammer og lignende kan være fulde af huller, som gør det muligt for hackere at få adgang til din pc.

Costa Astrakhan, Joanne Elliot

agent – program der på egen hånd går ud på nettet og udfører tjenester for sin ejermand, for eksempel finder nyheder af en bestemt slags, køber aktier, booker aftaler, flyrejser og lignende. ***AI, artificial intelligence, kunstig intelligens*** – gennem de sidste 30 år har der været vildt overdrevne rygter, om at computerne bliver så intelligente, at de kan erstatte mennesker og tage beslutninger og eventuelt overtage verden. AI er stadig en drøm. Det er stadig mennesker, som er farlige for mennesker – computerne er kun halv-dumme eller halv-intelligente redskaber. ***alias, skærmnavn, brugernavn*** – der er tradition i online-verdenen for at en bruger ikke behøver opgive sit virkelige navn til andre online-besøgende, i en del tilfælde heller ikke til indehaverne af net-tjenesterne. ***avatar, virtuel personlighed*** – et alias med bestemte egenskaber. Anvendes i online-computerspil og i virtual reality. "Avatar" betyder i hindu mytologi "gud i menneskeskikkelse". ***back door*** – mange programmører efterlader en bagdør i programmerne, så de selv eller andre senere kan komme ind uden om sikkerhedskontrollen. ***Big Brother*** – det blev påstået i 90erne, at med det åbne internets gennembrud ville medieverdenen nu være præget af "Little Brother" (enkeltpersoner), som overvågede Big Brother (stater og store firmaer). Påstanden holder ikke. Ganske vist kan privatpersoner og græsrodsorganisationer nu nemmere publicere oplysninger og meninger om stater og firmaer, men Big Brother forsøger efter 11. september mere ihærdigt end nogensinde før at sikre sig adgang til og måske kontrol med de elektroniske spor, enhver bruger efterlader sig online. ***cookie*** – et lille program som et websted lægger på den besøgendes harddisk for at registrere oplysninger om denne bruger. Oplysningerne benyttes til at give brugeren en "personlig" behandling, idet webstedet nu kender brugerens hidtidige adfærd, dog ikke brugerens navn eller identitet i "den virkelige verden". ***cracker*** – en person der bryder kopibeskyttelse til programmer og evt. til digitale musik- og filmudgivelser. ***cyberspace*** – den verden der kun eksisterer online. ***cypherpunks*** – anarkister der kæmper for enhver persons ret til at holde sin færden online privat (hemmelig). Cypherpunkerne udbreder krypteringsprogrammer, afslører statslig såvel som kommerciel overvågning og registrering samt kæmper politisk for beskyttelse

af individers rettigheder til privatliv på nettet. ***datamining*** – databaseteknik som gør det muligt for indehavere af online-tjenester at opsamle og anvende brugernes personoplysninger, som regel med kommerciel hensigt. ***digital signatur*** – en elektronisk identitet som sikrer, at en mail eller en online-handling virkelig stammer fra den person, hvis navn følger mailen eller handlingen. Det var egentlig den danske regerings hensigt at give alle danskere en sådan elektronisk id, men efter pres fra politi og hemmelige spionagetjenester er sagen trukket ud i det uendelige. Digital signatur giver nemlig også brugerne muligheden for at kryptere hele deres kommunikation, hvilket politi, militær og efterretningsvæsener ikke bryder sig om, for så er der delvis lukket for udspionering af folk. ***elektroniske spor*** – når man går på nettet, taler i mobil eller bruger sit dankort, afsættes der elektroniske spor, som opbevares i såkaldte computerlogs. De politiske beslutninger om, hvilke spor der må gemmes, og hvem der skal have adgang til dem, er afgørende for friheden og magtbalancen i fremtidens samfund. Behøver man tilføje, at dette emne knap nok diskuteres i de politiske partier eller på Christiansborg? ***hackere*** – de oprindelige hackere på MIT i Boston i 70erne var idealistiske computernørder, der brød ind i systemerne for sjov og ofte efterlod sig programforbedringer – og aldrig ødelagde noget. Med internettet fik alle adgang til netværkene, og nutidens hackere er en mere blandet skare. Regeringer og forbryderorganisationer ansætter nu hackere til ulovlig indtrængen i andres systemer. De berømte hackere i 80erne fra gruppen "Legion of Doom" og dennes efterfølger "MOD" (enten "Masters of Destruction" eller "Masters of Deception") antog alias'er som "Eric Bloodaxe", "Acid Phreak" og "Phiber Optik". Den mest berygtede hacker nogensinde er amerikaneren Kevin Mitnick der blev arresteret i 1995 efter års hide-and-seek med FBI og offentligheden. ***hvem sidder der bag skærmen?*** – det er jo vigtigt at vide, hvem man selv er, og det gør hovedpersonerne i **www.fordihankan.com** ikke. Men det er også vigtigt at vide, hvem der bag ens skærm ser med, og det gør hovedpersonerne i stykket – og de fleste af os andre – heller ikke!
kryptering – kodning af data, så disse kun kan læses (dekrypteres) af rette vedkommende, nemlig den der har fået nøglen.

Ole Grünbaum udsendte i december "Tekno-fetichismen – og drømmen om det

Kryptering af al netaktivitet vil sikre brugerne imod andres uønskede adgang til deres data, hvorfor de fleste regeringer åbenlyst eller skjult bekæmper udbredelsen af kryptering. ***mailovervågning*** – Ifølge Straffelovens § 263 er det i Danmark strafbart at åbne og læse andres private breve. Alle andre lande har lignende love. Straffelovens § 263 gælder også for emails, men en del arbejdsgivere tror uberettiget, at de har lov til at læse de ansattes mail. Det har de ikke, når mailen er privat. Og hvis den er arbejdsrelateret, har de heller ikke ubetinget lov til at læse, men kun som led i drifts-relaterede aktiviteter eller på grund af konkret mistanke om kriminel aktivitet. Den intelligente arbejdsgiver læser aldrig de ansattes e-mail, for det nedbryder tilliden til ledelsen på arbejdspladsen. Men mailovervågning forekommer på danske arbejdspladser.

mobillog – mobiltjenesten registrerer og gemmer alle de oplysninger, der er nødvendige af hensyn til udskrivelse af regning – men gemmer også oplysninger om den enkelte mobiltelefons kommunikation med hele nettet af master. På denne måde kan man efterfølgende skyde sig ind på, hvor telefonen befandt sig rent geografisk på en bestemt tid. Dette blev brugt af politiet til bevisførelse i bedragerisagen imod Thorsen og Trads.

Password snatcher, snuser – et hackerprogram der lægges ind på den hackede computer gennem direkte hacking eller som en trojansk hest, der downloades over nettet. Snuser-programmet registrerer hvilke password, brugeren taster ind – og hackeren får derefter adgang til disse, enten gennem ny hacking eller ved at programmet simpelthen sender ham informationerne over nettet – uden at den hackede aner uråd.

sikkerhedshul – der findes hele tiden sikkerhedshuller, især i Microsofts programmer. Det er disse huller, der muliggør hacking og spredning af virus. ***trojansk hest*** – computerprogram som en bruger lægger ind på sin harddisk uden at ane, at programmet har nogle skjulte funktioner, f.eks. at sprede en virus. ***virtual reality*** – computerskabt miljø som simulerer virkeligheden så godt, at brugeren næsten ikke aner uråd, men næsten eller helt overbevises om, at alt er ægte. Udbredelsen af virtual reality er gået meget langsommere end først antaget, blandt andet fordi 3D-simulering kræver enorme ressourcer, men måske mest fordi man ikke rigtig har brug for det.

Joanne Elliot, Costa Astrakhan, Joseph Elliot

Den virkelige fare er ikke, at computerne vil begynde at tænke som mennesker, men at mennesker vil begynde at tænke som computere

Sydney Harris